

3.6 Riksintressen

Bakgrund

Miljöbalkens kapitel 3 behandlar de grundläggande bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden och beskriver bland annat vilka allmänna intressen som kan leda till att ett område ska skyddas mot skada. De mest värdefulla har angetts vara av riksintresse. De utpekade miljövärden som finns inom områden som är av riksintresse får enligt miljöbalken inte utsättas för påtaglig skada. Likväl som påtaglig skada kan komma att orsakas av åtgärder utanför det geografiskt avgränsade området så kan till exempel vägutbyggnad tillåtas inom ett riksintresseområde, om den inte medför påtaglig skada. Om det finns motstridiga anspråk på ett område kan det bli nödvändigt att göra en avvägning mellan olika riksintressen.

Riksintressområden

Nuvarande förhållanden

Områden eller anläggningar av riksintresse enligt MB 3 kapitel, 6§ inom ett antaget influensområde vad gäller påverkan från studerad vägsträckning är:

1. Göta och Nordre Älvs dalgångar, riksintresse för naturvård (NRO14122)
2. Tösslanda, riksintresse för kulturmiljövården (KP 27)
3. Åsbräcka, riksintresse för kulturmiljövården (KP28)
4. Göta älv, vattendraget och delar av dalgången, riksintresse för friluftsliv (FP5)
5. Göta älv, av riksintresse som kommunikationsled (farled 955)
6. Väg E45, av riksintresse som kommunikationsled.

Av kartan i figur 3.6.1 framgår gränserna för de riksintresseområden som omfattar en avgränsad yta. I princip ligger området mellan väg E45 och Göta älv inom riksintresseområdet från Edet Rasta och norrut, norr om Rudet vidgar sig riksintresseområdet och omfattar även östra sidan av väg E45. Det är dock viktigt att tänka på att också en åtgärd utanför området kan skada riksintresset likaväl som vissa intrång kan genomföras utan att skada riksintresset.

Riksintressena 1–3 enligt ovan beskrivs närmare i *Föresättningar och Fördjupningar*.

Möjlig miljöpåverkan

Eftersom vägutbyggnaden sker genom en ombyggnad av nuvarande väg blir skillnaden i påverkan på riksintressena huvudsakligen begränsad. Redan idag innebär närheten till Göta älv att naturvärden kan komma att påverkas via älvens biflöden, till exempel efter olyckor med farligt gods.

Den tillkommande barriär som föreslaget viltstängsel

innebär gör älvens strandområden svårare att nå österifrån för djur och innebär också att djur som korsar älven blir begränsade i sina rörelser österut.

De kompletteringar som föreslås av det enskilda vägnätet väster om väg E45 vid Tösslanda, Bliksered och Rudet är små men kan vara av betydelse om de berör några av de värdekärnor som pekats ut inom riksintresseområdena.

Åtgärder för att höja stabiliteten och minska skredrisken på sträckan utmed Brodalsbäckens ravin innebär omfattande arbeten som kraftigt förändrar områdets utseende och tar i anspråk områden som delvis har förhöjda biologiska naturvärden.

Inarbetad miljöhänsyn

Placering och utformning av de enskilda vägar som föreslås inom berörda riksintresseområden har i stor utsträckning gjorts med hänsyn till nuvarande ägostruktur för att bevara det traditionella kulturlandskapet och undvika intrång i värdefull natur. I vägförslaget ingår åtgärder för att undvika att vägdragvattnet sprider föroreningar till Göta älv via dess biflöden.

Förslagets miljöeffekter

Vägförslaget bedöms få följande effekter på de berörda riksintressena:

- Göta och Nordre Älvs dalgångar, riksintresse för naturvård, påverkas inte negativt av de fysiska intrång som nya enskilda vägar innebär då inga utpekade värden berörs. En viss förbättring av skyddet mot förorenings-spridning åstadkoms genom åtgärder för att ta om hand vägdragvattnet. Stabilitetshöjande åtgärder medför omfattande påverkan på ravinbildningar som inom ett område som identifierats som ett geovetenskapligt naturvårdsobjekt av högsta klass.
- Tösslanda, riksintresse för kulturmiljövården, påverkas i liten omfattning av de intrång som nya enskilda vägar innebär, då dessa huvudsakligen har kunnat ges en god landskapsanpassning.
- Åsbräcka, riksintresse för kulturmiljövården, påverkas i liten omfattning negativt av de intrång som ny lokalväg innebär då intrången sker i utkanten av området.
- Göta älv, vattendraget och delar av dalgången, riksintresse för friluftsliv, sammanfaller i princip med riksintresset för naturvärden och påverkas inte heller det negativt av de fysiska intrång som nya enskilda vägar innebär. Tillgängligheten till området förändras men i huvudsak bedöms det bli mer lättillgängligt för gående och cyklisterna medan bilister hänvisas till ett fåtal trafikplatser med anslutning till det enskilda vägnätet.
- Göta älv, av riksintresse som kommunikationsled, påverkas inte av vägförslaget.
- Väg E45, av riksintresse som kommunikationsled, påverkas positivt av vägförslaget.

Figur 3.6.1 Karta Riksintresse. ►

Riksintresse

- Kulturmiljö
- Naturmiljö
- Friluftsliv
- Natura 2000-område

Åsbräcka, riksintresse för kulturmiljövården, KP 28.

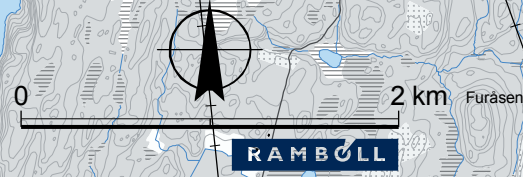
Göta och Nordre Älvs dalgångar, riksintresse för naturvård, NRO 141 22.

Tösslanda, riksintresse för kulturmiljövården, KP 27.

Göta älv, vattendraget och delar av dalgången, riksintresse för friluftsliv, FP5.

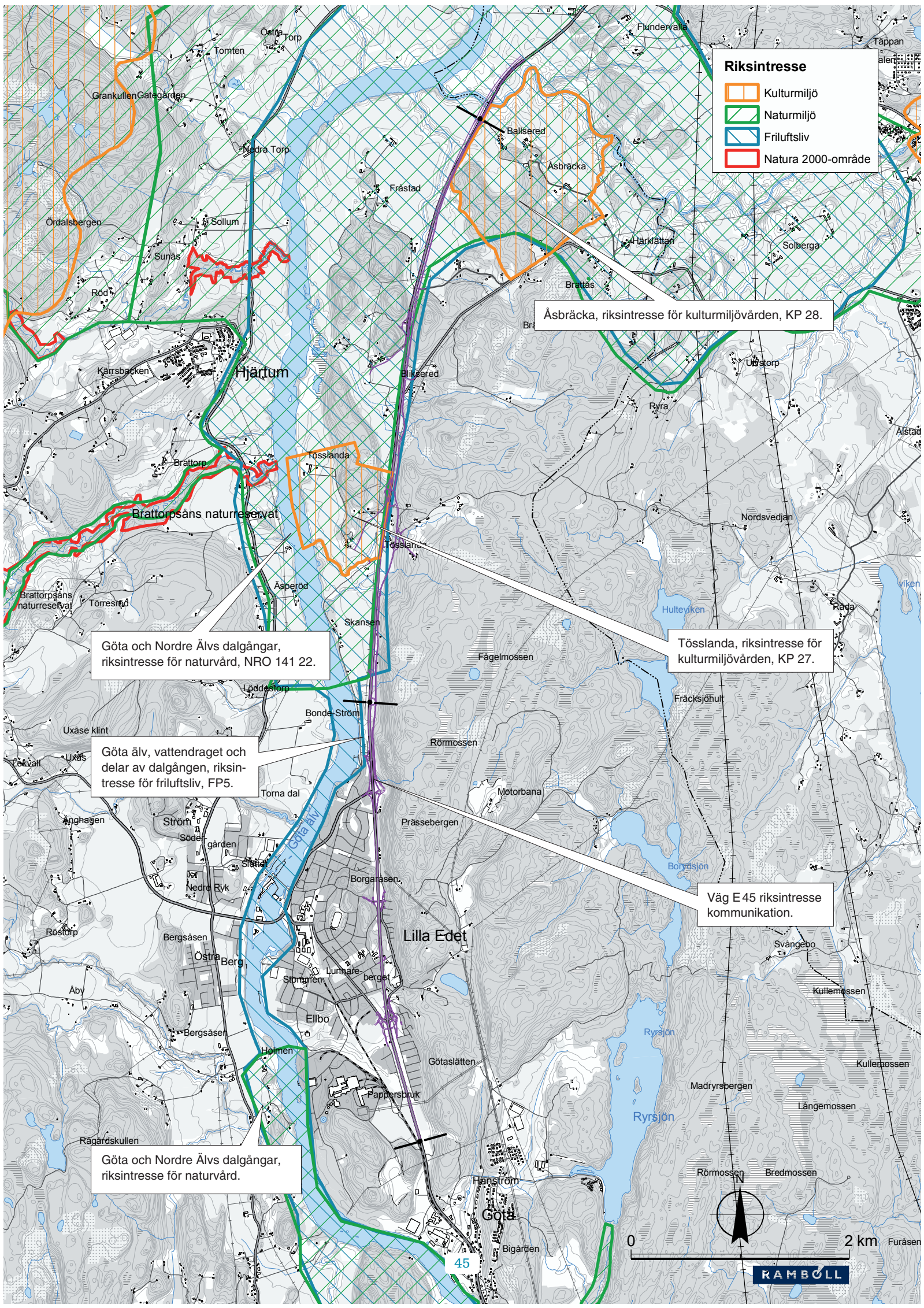
Väg E 45 riksintresse kommunikation.

Göta och Nordre Älvs dalgångar, riksintresse för naturvård.

0 2 km

RAMBOLL

Bedömning av påtaglig skada

Viktig för den fortsatta prövningen av vägförslaget är frågan: "Innebär förslaget en påtaglig skada för något av de berörda riksintressena?" Bedömningen i denna MKB har gjorts i två steg, steg 1 är en bedömning av om det är uppenbart att riksintresset inte skadas, steg 2 är en mer genomgripande bedömning baserad på bedömningsprinciper redovisade i Vägverkets MKB-handbok för de fall när skada inte kan uteslutas i steg 1. Steg 1 redovisas i figur 3.6.2.

Efter steg 1 återstår två riksintressen, dels de geovetenskapliga värden inom riksintresset Göta och Nordre älvs dalgångar, dels kulturvärdena kring Tösslanda säteri.

Riksintresse	Namn	Bedömning	Motiv för bedömning
Kommunikation	Väg E45	Skadas uppenbart inte	Endast positiv påverkan
Kommunikation	Göta älv	Skadas uppenbart inte	Ingen påverkan
Friluftsliv	Göta älv	Skadas uppenbart inte	Bagatellartad påverkan, både positiv och negativ
Kulturmiljövård	Tösslanda	Skada kan inte uteslutas utan fördjupad bedömning	Begränsad påverkan, kan eventuellt skada områdets värden
Kulturmiljövård	Åsbräcka	Skadas uppenbart inte	Bagatellartad påverkan från intrång för lokalväg
Naturvård – biologiska intressen	Göta och Nordre älvs dalgångar	Skadas uppenbart inte	Förbättrat skydd av vattenkvalitet, bagatellartad negativ påverkan genom intrång i lövskogsmiljöer av klass 2 och 3
Naturvård – geovetenskapliga intressen	Göta och Nordre älvs dalgångar	Skada kan inte uteslutas utan fördjupad bedömning	Omfattande negativ påverkan inom områden av högsta geovetenskapligt värde

Figur 3.6.3 Väg E45 korsar vid Slumpån ett område av riksintresse för geovetenskapen.

De geovetenskapliga värden återfinns inom området i form av Slumpån med omgivande ravinsystem. I underlaget till riksintressebeskrivningen avgränsas detta område som ett geovetenskapligt naturvårdsobjekt av högsta klass, se figur 3.6.3. Av flygfotot framgår också att väg E45 passerar genom hela naturvårdsobjektet. Den planerade utbyggnaden till högre standard av väg E45 på sträckan Älvängen–Trollhättan innebär en påverkan på naturvårdsobjektet utöver vad som redovisas i aktuell arbetsplan. Efter samråd med länsstyrelsen i Västra Götalands län har Vägverket Region Väst bedömt att bedömningen av påtaglig skada bör behandla alla åtgärder inom naturvårdsobjektet.

Kulturvärdena inom riksintresset Tösslanda visar sig framförallt genom ovanligt välbevarade bebyggelsemiljöer och odlingslandskap med ålderdomlig prägel, se flygbild figur 3.6.4. Steg 2 i bedömningen av påtaglig skada på riksintresse redovisas i sin helhet i avsnittet Påverkan på riksintressen som ingår i **Förutsättningar och fördjupningar**.

Resultatet av bedömningarna är att utbyggnaden av väg E45:

- bedöms inte påtagligt skada riksintresset Tösslanda säteri.
- bedöms påtagligt skada de geovetenskapliga värdena inom riksintresset Göta och Nordre älvs dalgångar. Gäller oberoende av vilket av de studerade alternativ som väljs.

Den påtagliga skadan på naturvårdsintresset innebär att en konflikt mellan två oförenliga ändamål av riksintresse uppkommer eftersom vägen är en kommunikationsled av riksintresse. Lagstiftningen för sådana fall säger att företräde ska ges åt det ändamål som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning. Om Vägverket efter samråd med länsstyrelsen och övriga berörda väljer att fastställa föreslagen arbetsplan tar man också ställning i denna fråga.

Figur 3.6.2 Bedömning av skada på riksintressen, steg 1, utsortering av områden som uppenbart inte skadas.

Figur 3.6.4 Vid Tösslanda ligger nuvarande väg E45 i kanten av ett riksintresse för kulturmiljövården.

